

## בבית-הדין המשמעתי הארצי של לשכת עורכי-הדין

בדא 133/03

בדא 137/03

בפני : אב"ד: עו"ד ליפא מאיר  
 חב"ד: עו"ד דניאל רזומוב  
 חב"ד: עו"ד יהודית (ונגריק) אשד

התובע : בית-הדין המשמעתי המחוזי

נגד

הנאשם : עו"ד פלוני

חקיקה שאוזכרה :

[חוק העונשין, תשל"ז-1977 : סע' 18\(ג\), 189, 244, 415, 499](#)

[חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 : סע' 69\(ג\), 75, 78\(א\)](#)

[חוק הפיקוח על המטבע, תשל"ח-1978](#)

[פקודת מס הכנסה \[נוסח חדש\] - לא מרובד : סע' 220](#)

## פסק-דין

חבה"ד עו"ד יהודית אשד :

1. בפנינו ערעור וערעור שכנגד המכוונים שניהם כנגד מידת העונש שהוטל על הנאשם בגזר הדין של בית-הדין המשמעתי האזורי (5 שנות השעייה בניכוי חדשי ההשעייה הזמנית לרבות זו הוולנטרית) כשהלשכה מבקשת להחמיר בעונש ולהוציאו את הנאשם מן הלשכה לצמיתות, ומאידך הנאשם מבקש הקלה בו והסתפקות בתקופת ההשעייה הזמנית שכבר רוצתה על ידיו.

2. מדובר בעו"ד שהורשע בפליליים בפסק-דין סופי בארבעה פריטי אישום :

(1) עבירה של כניסה בכוח לפי [סעיף 189 לחוק העונשין](#).

(2) בירה של קבלת דבר במרמה – עבירות ע"פ [סעיף 415](#) יחד עם [סעיף 18\(ג\) לחוק העונשין](#) + ושיבוש הליכי משפט – עבירה על [סעיף 244](#) יחד עם [סעיף 18\(ג\) לחוק העונשין](#).

(3) עבירה של קבלת דבר במרמה על פי [סעיף 415 לחוק העונשין](#).

(4) קשירת קשר לבצע פשע הכולל קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ע"פ [סעיף 499 לחוק העונשין](#) + קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ע"פ [ס' 415](#) סיפא לחוק העונשין.

3. הלשכה בקשה בפני בית-הדין קמא להוציאו משורותיה לפי [סעיף 75 לחוק לשכת עורכי-הדין](#), בשל חומרת העבירות והקלון המלווה אותן והפגיעה באינטרס הציבור, במקצוע עריכת הדין ובאימון הציבור בעורכי-הדין. הסניגור הביא עדויות אופייניות רבות המעידות על טוב לב, נדיבות ואנושיות; טען שחומרת העבירות אינה מצדיקה הוצאה מהלשכה וטען כי הנאשם למד הלכה ומעשיו נבעו מרצונו העז לפעול למען לקוחותיו והתחברות ללקוח מפקפק.

4. [סעיף 75 לחוק לשכת עורכי-הדין](#) מאפשר לבית-הדין להוציא מן הלשכה מקום שעו"ד הורשע בעבירה פלילית אם יש בעבירה קלון. לא הייתה מחלוקת בין הצדדים לעניין עצם היותן של העבירות כאלה שיש עמן קלון, אלא הדיון התמקד בשאלת מידת העונש.

5. בית-הדין קמא קבע כי המסירות היתרה שהעניק ללקוחותיו הסיטה אותו מדרך הישר. הוא היה עו"ד צעיר בעת ביצוע העבירות, הורשע בבית-הדין המשמעתי פעם אחת בלבד - ולא נענש, וחלפו בינתיים שנים רבות מיום ביצוע העבירות (91-95).

לשאלת חומרת העונש מביא בית-הדין קמא ציטוט מתוך [ע"ע 9/85 הועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין נ. דגן, פ"ד מ\(1\) 305](#), שם מודגש הקשר בין חומרת העבירה לבין הפגיעה באימון בעורך הדין עד שאינו מותר תקווה. נפסק כי חומרת העבירות בצירוף עם הנסיבות הספציפיות אינן מאפשרות להכריע כמו בפסקי הדין שהביאה הלשכה המצדיקים הוצאה מן הלשכה; שהנאשם מסוגל להפנים את חומרת מעשיו, ובאיוון בין ההגנה על הציבור מול חומרת מעשיו יש ליתן לו הזדמנות נוספת. כך הושעה לחמש שנים בניכוי התקופה שהושעה השעייה זמנית.

6. כאמור שני הצדדים מערערים על גזר דינו של בית-הדין המשמעתי המחוזי, ושניהם מבקשים שנתערב במידת העונש.

נפרט נימוקיהם בהמשך, אלא שבשל המשקל הרב שיש למהות המעשים ולמהות העבירות לצורך קציבת מידת העונש לפי [סעיף 75 לחוק לשכת עורכי-הדין](#), נתעכב להלן ראשית כל על הנסיבות העובדתיות כפי שנקבעו בפסקי הדין של בתי המשפט במסגרת האישום הפלילי.

(מלכתחילה הורשע הנאשם בבימ"ש השלום בתפ. .... על-ידי כב' השופט דוד רוזן בשלושה מתוך ארבעה אישומים; בביהמ"ש המחוזי (ע"פ. .... וע"פ. ....) נדחה ערעורו על הרשעותיו והתקבל ערעור המדינה ביחס לזיכוי מפריט האישום השני. בקשת רשות הערעור לביהמ"ש העליון (רע"פ. .... נדחתה ביום 2/3/2003)

ההרשעה הראשונה

7. הרשעה בעבירה לפי [סעיף 189 לחוק העונשין](#) - עבירה של כניסה בכוח. כאן הורשע הנאשם על כך שבעצתו ובהנחייתו פרצו לקוחותיו לחנות לאחר שמכרו את החזקה בה לאחר, בעקבות סכסוך אזרחי שפרץ ביניהם. סיפור המעשה כפי שפורט בפסק-דינו של בית-המשפט המחוזי (שלא התערב במסקנות העובדתיות של ביהמ"ש קמא) הוא כדלקמן: -

ה"ה פ' ו- מ' ("לקוחותיו של הנאשם") מסרו לאדם בשם ע.ד. ("המתלונן") ו/או חברה שלו ("מבט על") את זכות החזקה/שכירות המשנה בחנות ברחוב.... בחולון לשלוש שנים. לא נערך הסכם בין המתלונן ו/או מבט על לבין בעלי

הנכס, ופ' ומ' הם שהמשיכו לשלם דמי שכירות לבעלי הנכס. החנות לא הופעלה לאורך התקופה. הנאשם הודיע לבא-כוח המתלונן, בכתב, כי מבט על אינה משלמת את דמי השכירות, ולא פתחה את החנות, ובדעת לקוחותיו המחוייבים לצמצום נזקיהם להחזיר את החנות לבעליה ביום 14/3/1995. בא-כוח המתלונן עו"ד ל', כפר בדרישה בכתב, טען כי החוזה הופר, לא התייחס לעניין החזרת החנות לבעליה, ואף הודיע כי אם למרשיו של הנאשם טענות בדבר דמי שכירות יכבדו ויתבעו את המתלונן. הנאשם לא הציג בפני עו"ד ב' את מכתבו של בא-כוח המתלונן עו"ד ל' אלא רק את מכתבו שלו אל בא-כוח המתלונן. הנאשם הורה ללקוחותיו, בלוויית עו"ד ב' ממשרדו, לפרוץ לחנות, ולהחליף את המנעולים, וביום 28/3/1995 אכן נכנסו לקוחותיו של הנאשם, ביחד עם עו"ד ב' לחנות, על דעת הנאשם ובשידולו, כשלצורך הכניסה פרצו את המנעולים והחליפו אותם, בכוונה להחזיק בחנות ולהוציאה מרשות המתלונן. (להלן: "הפרשה הראשונה" או "פרשת הכניסה לחנות")

ההרשעה השנייה

8. הרשעה בעבירה לפי [סעיף 415](#) לחוק (קבלת דבר במרמה) ביחד עם [סעיף 18\(ג\)](#) ("במחדל") + [סעיף 244](#) (שיבוש הליכי משפט) ביחד עם [סעיף 18\(ג\)](#):  
כאן הורשע הנאשם על כך שהשיג החלטה מביהמ"ש – צו עיקול זמני - תוך העלמת קבלת החלטה אחרת באותה עניין שמשמעותה מנוגדת (כב' השופטת גרסטל).

הפרשייה כאן אף היא קשורה בסכסוך האזרחי שפרץ בין לקוחותיו של הנאשם לבין המתלונן. הנאשם התמנה ככונס נכסים לצורך תפיסת סחורה המצויה בחנויות המתלונן והוצאתה מהן. לאחר התדינויות נוספות בוטל מינויו ככונס בהחלטת ביהמ"ש המחוזי בבאר שבע (השופט הנדל 2/2/1995) הסחורה כבר הוצאה בינתיים מחנויות המתלונן.

באותו יום בו בוטל מינויו של הנאשם ככונס נכסים בבאר שבע, הוא פנה לבימ"ש השלום בתל-אביב, והגיש, במסגרת תביעה לסעד הצהרתי, בקשה לקבלת צו מניעה זמני כנגד עצמו שיאסור עליו לשחרר את הסחורה. ביהמ"ש דחה את בקשתו 2/2/1995. (כב' השופטת גרסטל). בסמוך לאחר שנודע לו על החלטה, באותו יום אחר הצהריים, הגיש הנאשם לשופט תורן ברחובות (כב' השופטת גת) בקשה לעיקול זמני על אותן סחורות עצמן שנמצאו עדיין בחזקתו ובשליטתו, כשהתביעה הכספית הוגשה כמה ימים מאוחר יותר.

הבקשה נדונה במעמד צד אחד בביתה של השופטת התורנית גת, והיא אכן נתנה צו עיקול על הסחורות בהסתמך על הבקשה. אין מחלוקת כי הנאשם לא הציג בכתב או בעל פה בביתה של השופטת גת את החלטתה של השופטת גרסטל.

כמו כן, ולאחר שקבל את צו העיקול, פנה הנאשם לבימ"ש השלום לכב' השופטת גרסטל וביקש למחוק את הבקשה לסעד הצהרתי בטענה שמצא כי ההליך אינו מתאים, ובקשתו נענתה. נקבע, כממצא עובדתי בבימ"ש השלום, כי הנאשם פעל ועשה לקבלת שתי החלטות בית-משפט מבלי שהוא מגלה לבית-המשפט עובדות מהותיות ורלוונטיות לבקשות.

בביהמ"ש המחוזי נקבעה גם כוונה להטעות: ביהמ"ש המחוזי קבע כי לו הייתה כב' השופטת גת יודעת ששעות ספורות לפני שאפשרה לנאשם להחזיק בסחורות מכח צו עיקול זמני אצל עצמו, נדחתה בקשתו אצל שופט אחר, הדעת נותנת כי לא היה משיג את מבוקשו וכי מדובר במרמה ממש. כמו כן קובע ביהמ"ש המחוזי כי נסיבות אלה עולות כדי שיבוש הליכי משפט, ואינן נופלות בתחום האפור של הסבלנות בה ניתן לנהוג לעניין חובת הגילוי ביחסי עורכי דין ובית-המשפט.

(להלן: "הפרשה השנייה" או "פרשת צו העיקול")

ההרשעה השלישית

9. עבירה לפי [סעיף 415 לחוק העונשין](#) (קבלת דבר במרמה).

באפריל 1994 פנו אל הנאשם לקוחות שבקשו להגיש תביעה אזרחית. בביהמ"ש אומצה גרסתם לפיה הנאשם אמר להם כי התביעה כרוכה בתשלום אגרה בסך 24,000 ₪ בעוד שהאגרה שהיה צריך לשלם באותה עת הייתה רק 6431 ₪, וכי סוכם שהוא יממן עבורם את האגרה, והם יחזירו לו בתשלומים, הכל בתמורה לכך שאחוז שכר הטרחה שלו מן הסכום שייפסק יגדל ל-20% במקום 15%. (סכום התביעה היה 500,000 ₪) יוזכר עוד כי בכל החשבוניות שקבלו המתלוננים אין מע"מ וכתוב בהן הוצאות תביעה (ולא מקדמה על חשבון שכר טרחה).

ביהמ"ש דחה את גרסתו של הנאשם, לרבות טענת טעות משרדית לעניין רישום החשבוניות.

עוד יוזכר לעניין זה כי המתלוננים פוצו בפועל וחזרו בהם מן התלונה.

(להלן: "הפרשה השלישית" או "פרשת האגרה.")

ההרשעה הרביעית

10. עבירה לפי [סעיף 499 לחוק העונשין](#) - קשירת קשר לבצע פשע הכולל קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות + קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות על פי [סעיף 415](#) סיפא לחוק העונשין

בשנת 1991 יצג הנאשם אדם בשם ו' וכן אדם נוסף בשם ב'. ו', שהיה מלווה בשוק האפור, נתן מספר הלוואות לב'. ביום 4/1/1991 ערך הנאשם עבור ו' וב' הסכם הלוואה לפיו הלווה ו' לב' 900,000 ₪ כשבי מעמיד לרשותו בטוחות שביניהם משכנתא על דירה בבעלות אשתו של ב' בתל-אביב.

באפריל 1991 העביר הנאשם לוי שטר משכנתא, אלא שהמשכנתא לא נרשמה בפועל. אין חולק גם כי שטר המשכנתא היה פגום מיסודו - השטר נעדר מספר שטר, נחתם על-ידי הנאשם הן בשם בעל המשכנתא והן כמאמת השטר, ומתעודות הזהות שצויינו בו נעדרו שתי ספרות.

במרץ 1993 נרשמה משכנתא אחרת על אותו נכס לטובת הבנק למסחר, כבטוחה להלוואה אחרת שקבל ב' מהבנק למסחר, כשמי שטיפל ברישום משכנתא זו לטובת הבנק למסחר היה עו"ד ה' שעבד במשרדו של הנאשם.

המדינה טענה כי הנאשם קבל במרמה עבור ב' את ההלוואה מבלי שנתן לוי בטוחה, והוגשו שני כתבי אישום נפרדים בעבירה של קשירת קשר לביצוע פשע של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, האחד נגד ב' והשני נגד הנאשם.

טענת התביעה הייתה כי הנאשם זייף את שטר המשכנתא והכניס בו במתכוון פרטים לא נכונים. הסניגוריה לעומתה טענה כי הנאשם שימש סוכן תמים, כי לא היה לו חלק בעריכת השטר המזויף, כי הוא לא טיפל ברישום המשכנתאות בטאבו מטעמו בשל ב' באותה עת, וכי אם ו' אכן קבל את השטר ממנו היה זה ללא מודעותו וכנראה כחלק מקבוצת מסמכים אחרים שאליה השתרבב השטר, ואף העלתה השערה כי ב' עצמו או מי מטעמו יצרו מסמך מזויף המורכב מצילום של שני מסמכים שונים, פנים של שטר המשכנתא לגבי הדירה הספציפית- שלא נרשם בטאבו, וגב של שטר משכנתא של נכס אחר שכן נרשם בטאבו ביום 22/4/1991.

בימ"ש השלום קיבל עדותו של ו' לפיו השטר נמסר לו על-ידי הנאשם תוך כדי הצהרת הנאשם שרשם עבורו משכנתא ועל סמך כך הרשיע אותו בעבירה של קבלת דבר במרמה. ביהמ"ש המחוזי דן אחת לאחת בחומר הראיות ובטענותיה המפורטות של הסניגוריה ודחה את הטענה לפיה הנאשם לא היה אלא סוכן תמים בפרשת שטר המשכנתא. ביהמ"ש המחוזי לא התערב בגזר הדין של בימ"ש השלום - 15 חדשי מאסר מהם חמישה לריצוי בפועל והיתרה על תנאי, כשלגבי המאסר בפועל נקבע כי הוא ירוצה בדרך של עבודות שירות. (להלן: "הפרשה הרביעית" או "פרשת המשכנתא") הערעורים נשוא דיוננו

11. בבד"א 137/03 מערער הנאשם והוא מבקש להסתפק בתקופת ההשעייה הזמנית אותה ריצה בפועל, החל מיום 7/9/2001 כשאלה הם עקרי הנמקתו:

#### 11.1 נסיבות המקרה מצדיקות שלא להשעותו לצמיתות:

חלוף הזמן, סיכויי השיקום, הסבל והעונש שקיבל, והעובדה שהאירועים התרחשו בתחילת דרכו המקצועית כשמאז בנה לעצמו משרד, ועברו הפלילי והמשמעתי נקיים –בנסיבות אלה, עניינו שונה ממקרים אחרים. כמו כן נשמעו עדויות בדבר מסירותו ובית-הדין קמא עצמו קבע כי מסירותו והזדהות יתר הם שהכשילו אותו.

#### 11.2 שיקולים מקלים נוספים:

המערער הורשע בפלילים בארבע פרשיות שונות שארעו בין השנים 1991-1995.

היו נסיבות מקלות בכל אחת מהן ובית-הדין שגה שלא שקלן כראוי:

בפרשת המשכנתא – (נעשתה שתיים עשרה שנים קודם לכן) לא קבל טובת הנאה עבור עצמו אלא עבור ב', ולא ניתן משקל ראוי לעובדה שהייתה כפילות בעמדת התביעה, בכל אחד מכתבי האישום, ביחס לשאלה אם פעל כסוכן תמים אם לאו.

בפרשת הכניסה לחנות - בית-הדין לא לקח בחשבון את העובדה שמדובר בעבירה תקדימית. עבירה לפי [סעיף 189](#)

[לחוק העונשין](#) שכמעט ואינה מגיעה לבתי המשפט- ובפריט אישום קל המתייחס לאירוע משנת 1995.

בפרשת השגת צו העיקול בית-הדין לא שקל כראוי את העובדה שביהמ"ש המחוזי בעצמו סבר שיש להקל, כי מדובר בהרשעה תקדימית בגין אי גילוי מלא של עובדות על-ידי עו"ד במהלך דיון משפטי, וכמו כן לא נשקלה כראוי העובדה שדובר בהליכים מקבילים שלא דווחו כראוי כשהמערער התלבט לגבי הדרך הראויה.

לגבי עניין האגרה: עניין ישן משנת 94, בפועל החזיר ללקוחותיו כסף, בכלל לא קיבל שכר טרחה והם עצמם פנו כדי לבטל את התלונה.

11.3 הכל נעשה בראשית דרכו המקצועית, אחר כך חלף הרבה זמן והוא טיפל במסירות בלקוחותיו. בתי המשפט המחוזי והשלום ראו בכך שיקול מכריע כשהחליטו לא להטיל מאסר בפועל אלא רק עבודות שירות.

11.4 בית-הדין קמא עצמו אומר שלאור הנסיבות הספציפיות והעדויות יוצאות הדופן נמצא שהוא מסוגל להפנים את חומרת מעשיו ולחזור ולשרת בעתיד את הציבור הרחב כעו"ד מן השורה. זה צריך היה להצדיק החזרתו המיידית.

11.5 כמו כן הנאשם כבר שילם מחיר יקר, ולמרות שבית-הדין קבע כי זהו שיקול לקולא לא נתן לו משקל מספיק.

11.6 זהו מקרה חריג, שונה ממקרים אחרים בהם בדרך כלל מעלו עורכי דין בכספי לקוחות, או זיופים שנעשו לשם הפקת רווח אישי, שלא כמו המקרה דנן, ולא ניתן משקל ראוי לפסקי הדין המשמעתיים המקלים שנסיבותיהם דומות.

12. בתשובתו לערעור הועד המחוזי הביא הסניגור המלומד בפנינו פסקי דין נוספים וביקש להצביע כי הוצאה לצמיתות במקרה זה איננה מתיישבת עם מגמת הפסיקה, לפיה המקרים בהם הוצאו עורכי דין לצמיתות מן הלשכה חמורים יותר מן המקרה שבפנינו, המתאפיינים בשליחת יד בכספי לקוחות, זיוף מסמכים במטרה לקבל במרמה סכומי כסף, הפקת רווחים אישיים לטובת עורך הדין והצגת מצגי שווא כלפי הלקוחות.

13. בסיכומיו בפנינו חזר טען בא כוחו של הנאשם על עקרי טיעונו בכתב הערעור והוסיף עוד כי את הפרשיות נשוא ענייננו מאפיינת בעקר מסירות היתר של הנאשם כעו"ד, ה-over doing. לטענתו התקלה המרכזית שארעה לנאשם היא מפגשו עם ד' ב', לקוח בעייתי, שגרם לו להסתבך. הוא הזכיר גם שבאף אחת מן הפרשיות לא נגזר מאסר בפועל, ואף זו נקודה לקולא. עוד הדגיש עו"ד שינמן את עדויות האופי שנשמעו בבית-הדין קמא, כעדויות יוצאות דופן: סיוע ללקוחות שהסתבכו כספית או בריאותית, אותם המשיך לייצג גם ללא שכר טרחה ונתן להם תמיכה; מדובר בעו"ד טוב, שהמסירות המקצועית שלו היא ללא גבולות.

14. הלשכה מצידה מערערת בבד"א 133/03 על קולת העונש ומבקשת להוציא את המשיב מלשכת עורכי-הדין לצמיתות.

הלשכה מבססת הנמקתה בעקר על חומרת העבירות וטוענת כנגד השיקולים ששקל בית-הדין לקולא:

14.1 בית-הדין קמא טעה כשסבר שהעבירות שעבר הנאשם פחותות בחומרתן מן העבירות נשוא הפסיקה שהובאה בפניו שבגינן הוצאו עורכי דין מן הלשכה לצמיתות.

14.2 בית-הדין התעלם מכך שכאן מדובר בארבע הרשעות פליליות, בעוד שאין מקרה של מי שיש מי שיש לו ארבע הרשעות פליליות ולא הוצא מן הלשכה. (טעון הנתמך בפס"ד רווה)

14.3 ניתן משקל רב מדי לנסיבות האישיות במקום לתת את המשקל העיקרי לאינטרס הציבורי. השיקול איננו צריך להיות כמו בהליך פלילי- לאיזה עונש ראוי המשיב, אלא אילו עורכי דין ראוי שיכהנו כעורכי דין. כמו כן

לפי ההלכה - כשב"ד משמעתי גוזר את הדין בגין עבירות חמורות שיש בהן משום קלון, אין כמעט משקל לנסיבות אישיות.

15. בטיעונו בפנינו טען בא-כוח הלשכה כי Over doing איננה מילת קסם המרככת את חומרת העבירות, וכי הפרשייה השלישית והרביעית אינן עבירות לטובת הלקוחות.

בין השאר, טען עו"ד ו', לעניין הכניסה בכוח לחנות, כי במישור המשמעתי מדובר בעבירה חמורה, משום שהנזק הרלוונטי הוא מידת הפגיעה של העבירה באימון הציבור בעורכי דין, ותפיסת נכסים בכוח על-ידי עורכי דין ממונים ככונסים היא נזק חמור, וזאת חרף נדירותה של התנהגות זו כעבירה במישור הפלילי. לעניין פרשיית צו העיקול, זו עבירה חמורה, לטענת עו"ד ויצמן, בשל האימון שנותנים בתי המשפט בעורכי דין, וההנחה שהם officer of the court והפרת אימון כזה פירושה שעו"ד כזה לא ראוי לכהן כעו"ד. לעניין פרשיית האגרה טען עו"ד ויצמן כי העובדה שהנזק רופא במישור האזרחי - בעקבות בוררות, איננה גורעת מן הנזק במישור המשמעתי- פוגעת באימון הציבור בעורכי דין בענייני כספים. בקשת הלשכה להתערב בעונש שהוטל על-ידי בית-הדין קמא מבוססת הן על משקל היתר שניתן לנסיבות האישיות, והן בכך שעו"ד עם רקורד כזה לא צריך להיות בלשכה.

דיון והכרעה

16. השאלה המרכזית היא אם נסיבות העניין כאן מצדיקות הוצאתו של הנאשם לצמיתות מלשכת עורכי-הדין או אם ניתן להסתפק בעונש השעייה לתקופה קצובה.

המסגרת הנורמטיבית

17. קווי המתאר לבחינת השאלה שבפנינו שורטטו בפסק-דינו של ביהמ"ש העליון בפרשת רווח ( [ע"ע 9454/01](#) [פ"ד נ"ז \(2\) 776](#). שם, מפי כב' השופט מצא, נאמר :

"ההכרעה בשאלה מתי ניתן להסתפק, לגבי עורך-דין שהורשע בעבירה פלילית חמורה שיש עמה קלון, בעונש השעייה לתקופה קצובה ואימתי ראוי להוציאו לצמיתות מקהל עורכי-הדין, תלויה כמובן, בנסיבותיו של המקרה הנתון; ובכלל אלו, מהות המעשה או המעשים שבעטיים הורשע וקורות ביצועם, חומרת הפגיעה שהסבו המעשים ללקוחותיו של עורך הדין, לציבור בכלל ולאמונו בעורכי-הדין בפרט, ותקו המקצועי של עורך הדין והשאלה אם המדובר במי שסטה מן השורה באורח חריג מדרכו הרגילה או במי שכבר נזקפו לחובתו הרשעות פליליות ומשמעיות".

עוד מדבר שם כב' השופט מצא על הפרת קשה ובוטה חובת הנאמנות ללקוחות והפרת החובה המקצועית כלפי הציבור וכלפי חבריו למקצוע כשלעצמם כמצדיקים הרחקה לצמיתות מן המקצוע, והוא רואה במי שכבר נזקפו לחובתו הרשעות פליליות קודמות, כמחייבים את המסקנה כי הוא חדל לצמיתות מלהיות כשיר וראוי להוסיף ולעסוק בעריכת-דין.

## הפסיקה

18. הצדדים טרחו והביאו בפנינו פסיקה רבה לגבי הענישה הנוהגת בבתי הדין המשמעתיים לגבי עורכי דין שהורשעו בפליליים, ובסקירתה מודגם יישום ההלכה על המקרים הספציפיים.

בעניין ר' (בד"מ 37/96) הושעה עו"ד לשבע שנים לאחר שהורשע בפליליים בעבירות של זיוף מסמך ושימוש בו, בגין זיוף פסק-דין על ידיו, לצורך מניעת חשיפת טעותו בפני לקוחה.

בעניין ה' (בד"מ 124/85) הושעה עו"ד לחמש שנים לאחר שהורשע בפליליים בעבירה של זיוף מסמך בנסיבות מחמירות בגין זיוף אישור של מנהל מקרקעי ישראל על מסמכי העברה כדי להצדיק מחדלו בטיפול כלפי לקוחותיו.

בעניין גולדשטיין ([על"ע 2758/97](#); [על"ע 613/97](#)) הושעה עו"ד לחמש שנים לאחר שהורשע בפליליים בעבירות של קשירת קשר לבצע פשע וקבלת דבר במרמה (במסגרת עסקת טיעון) בגין עריכת חוזים פיקטיביים לשם השגת הלוואות ממשרד השיכון.

בעניין פלוני ([על"ע 2579/90](#); על"ע 3093/90 פ"ד מ"ה (4) 729) הושעה עו"ד לחמש שנים לאחר שהורשע בפליליים בעבירה של עבירות על [חוק הפיקוח על המטבע](#) ללא היתר בנסיבות מחמירות.

בעניין רגב ([על"ע 9/86](#); על"ע 12/86 פ"ד מ (4) 456) הושעה עו"ד לחמש שנים לאחר שהורשע בבית-הדין המשמעתי בגין זיוף פסק-דין כלפי לקוחתו (ברוב דעות כנגד דעתו החולקת של ברק). (שם לא הייתה הרשעה פלילית)

בעניין גיי (בד"מ 21/01) הושעה עו"ד לשלוש שנים בגין אי הגשת כתבי תביעה שלקח על עצמו להגישם, דווחים שיקריים ללקוח וזייף כתבי הגנה חתומים. (שם ההרשעה הפלילית במסגרת עסקת טיעון נעשתה לאחר ההשעייה בבתי הדין למשמעת של הלשכה ולא ההיפך – י.א.)

בעניין א' (בד"מ 92/99) הושעה עו"ד לשנתיים לאחר שהורשע בפליליים בעבירה של שיבוש הליכי משפט, בגין זיוף פסק-דין של בית-משפט כלפי נתבעים. בגזר דינו התחשב בית-הדין במהות העבירה בה הורשע (שיבוש ולא זיוף) ועברו הנקי כעו"ד במשך שנים רבות.

בעניין ה' (בד"מ 168/02) הושעה עו"ד ל-14 חודש (בהסכמתו) - במסגרת עסקת טיעון עם הלשכה, לאחר שהורשע בפליליים (בעסקת טיעון) בעבירה של מסירת הצהרה לא נכונה לרשויות מס שבח בגין עריכת הסכם כוזב.

בעניין מנדלבוים ([על"ע 6/86 פ"ד מ"ב](#) (1) 25) הושעה עו"ד לחמש שנים לאחר שהורשע בפליליים בעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות- בגין מכירת דירות שלא היו רכוש.



(זו הייתה אז תקופת ההשעייה המירבית, למעט עונש של הוצאה מן הלשכה – י.א.).

בעניין ה' (בד"מ 124/85) הושעה ע"ד לחמש שנים לאחר שהורשע בפלילים (בעבירות של זיוף מסמך בנסיבות מחמירות, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה בניסות מחמירות) בגין זיוף חותמת המנהל כלפי לקוחות על מסמכי העברה (לכסות על מחדליו בטיפול) כשבית-הדין התחשב בכך שלא עשה מתאוות בצע.

בעניין בן שלמה (על"ע 4244/91 תק על(2) 94) הושעה ע"ד לחמש שנים – מהן שנתיים וחצי על תנאי- לאחר שהורשע בקבלת דבר במרמה, בגין זיוף של החלטת רשמת כל מנת לקבל צו עיכוב יציאה מרשם אחר. (ביהמ"ש העליון התחשב בגילו – למעלה משבעים ובמצבו הקשה כשלא הוציאו לצמיתות)

בעניין א.פ. (על"ע 24/88) הושעה ע"ד לחמש שנים בגין הטעיית קונים - הציג עצמו כעו"ד של חברה לא קיימת וכאילו יש בידיה מקרקעין בעוד שידע שזו עובדה כוזבת (גם כאן לא הייתה הרשעה פלילית)

בעניין פלדי (על"ע 3/87 פ"ד מ"א (3) 334) הושעה ע"ד לשנה וחצי לאחר שהורשע בעבירות של שבועת שקר, שידול למתן תצהיר כוזב ובדיית ראיות. בית-הדין התחשב בגילו (שבעים).

בעניין מ.ק. (בד"מ 1/83) הושעה ע"ד לשנה לאחר שהורשע בפלילים בניסיון לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות ומתן הצהרה כוזבת למס שבח מקרקעין) בגין עריכת הסכם כוזב בו ציין מחיר אחר מזה שידע עליו.

בעניין פלוני (על"ע 1/88 פ"ד מ"ב (4) 477) הושעה ע"ד לשנה לאחר שהורשע בפלילים בעבירה של ניסיון לקבל דבר בנסיבות מחמירות ובעבירה של הצעת שוחד. (נסיבות העבירה לא הובאו בפסק הדין ולכן אין הוא יכול לשמש לנו קנה מידה להשוואה לנסיבות ענייננו).

בעניין שפצירר (על"ע 1/89 תק על- 90 (1) 523) הושעה ע"ד לשמונה חדשים בעקבות הרשעתו בעבירה של שיבוש הליכי משפט, בשל כך שגרם במרמה לעד שעמד להעיד כנגד לקוחו שלא להגיע למשפט.

בעניין ע.מ. (בד"מ 176/96) הושעה ע"ד לתשעה חדשים במסגרת עסקת טיעון בעקבות הרשעתו (גם זאת במסגרת עסקת טיעון) בעבירות של רישום כוזב במסמכי תאגיד, קבלת דבר בתחבולה והפרת אימונים בתאגיד.

בעניין קובלר (על"ע 4095/99 פ"ד נ"ה (4) 11) הושעה ע"ד לשנה בשל הגשת תצהיר בו טען שלא קבל הזמנה לדיון בעוד שהדבר לא היה נכון. לא היה כאן הליך פלילי.

בעניין נ' (בד"מ 68/92) הושעה ע"ד לעשר שנים בגין גניבת כספי לקוח. (לא העביר ללקוחו סכום שהתקבל אצלו עבורו בעקבות פשרה עם הצד השני)  
פסקי דין שהובאו בפנינו ובהם הושעו עורכי דין לצמיתות:

בעניין צ' (בד"מ 18/02) הושעה ע"ד לצמיתות לאחר שקבל מלקוחו כספים במרמה (הציע לו למכור נכס שלו שכבר היה ממושכן לבנק ומונה לו כונס נכסים) ומעל בכספים שקיבל מן הלקוח בנאמנות.

בעניין בן חרוץ (על"ע 6733/93; על"ע 6537/93 תק-על 2)94 (2049) הושעה עו"ד לצמיתות לאחר שהורשע בדין המשמעתי בגין עשרות עבירות של מעשים שאינם הולמים את המקצוע והפרת החובה לפעול לטובת לקוח בנאמנות ובמסירות, בהקשר של חוסר יושר בענייני כספים, ונטילת כספי לקוחות.

בעניין ה' (בד"מ 70/01) הושעה עו"ד לצמיתות לאחר שהורשע בפלילים בניסיון לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות, בגין כך שאיפשר להפקיד בחשבונותיו שיקים גנובים ע"ס 3 מיליון ש"ח, זאת בהצטרף לשורה ארוכה מאוד של הרשעות משמעותיות קודמות.

בעניין ש' (בד"מ 97/92) הושעה עו"ד לצמיתות לאחר שהורשע בפלילים על פי הודעתו בשש עבירות של גניבה בידי מורשה, ארבע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, ושלוש עבירות של שימוש במסמך מזויף בנסיבות מחמירות, בגין מעשים של גניבת כספים מלקוחותיו במשך שנים.

בעניין ב' (בד"מ 137/87) הושעה עו"ד לצמיתות לאחר שהורשע בפלילים בעבירות של גניבה בידי מורשה, זיוף מסמך בכוונה לקבל דבר ושימוש במסמך מזויף (הודה במסגרת בעסקת טיעון) בגין גניבת כספים מלקוח. (שימוש בכספים שהופקדו אצלו עבור לקוח ושהתקבלו מחברת ביטוח, חתימה על מסמכים ושימוש באלה לצרכיו)

בעניין ז' (בד"מ 37/01) הושעה עו"ד לצמיתות בגין גניבת כספים מכספי עזבון ושליחת יד בפקדון לקוחות. (קיבל \$ 105,000 כמנהל עזבון ע"ח תמורת דירה וגניבתם מן היורשים)

בעניין רווח (על"ע 9454/01, פ"ד נ"ז (2) 776) הושעה לצמיתות עו"ד שהורשע בפלילים בשתי הרשעות פליליות בזיוף מסמך בכוונה לקבל דבר, בשימוש במסמך מזויף ובקבלת דבר במרמה, בגין פרשיות של עריכת חוזה פיקטיבי למכירת דירה ללא ידיעת הלקוח, זיוף חתימת הלקוח על החוזה ומסמכי ההעברה, ושימוש במסמכים המזוייפים על מנת לסייע ללקוחה שלו לגרור משכנתא, ורישום תאריך מוקדם יותר על גבי צוואה, לבקשת לקוח הנהנה מן הצוואה.

ניתוח הפסיקה והשלכתה על נסיבות ענייננו

19. נראה כי צודק הסניגור בטענתו כי ברוב המקרים בהם הוצאו עורכי דין מן הלשכה לצמיתות מתאפיינים בעבירות של גניבת כספים על ידי עורכי דין ו/או שליחת יד בכספי לקוחות. גם ביהמ"ש העליון עצמו התייחס אל המכנה המשותף בין המקרים בהם הורחקו עורכי דין לצמיתות.

על"ע 3093/90, 2579/90 - ועד מחוזי תל-אביב נ' עו"ד פלוני. פ"ד מה(4) 729, עמ' 734-735" מפי כב' השופט ברק. (כתארו אז)

"עיינו בפסקי דין אלו (בהם הורחקו עורכי דין לצמיתות - י.א.) ומצאנו, כי על פי רוב המדובר בעורכי דין שעברו עבירות חמורות יותר ובעלות השלכה ישירה יותר על התפקוד כעורך-דין (מרמה, זיופים וכו'), או שהמדובר באדם שבעברו עבירות משמעותיות נוספות..."

על פניו נראה כי לפחות בשלוש מתוך ארבע הפרשיות נשוא האישום אין המדובר בעבירות של שליחת יד בכספי לקוחות.

20. קושי מתעורר לעניין זה בבחינת פרשת האגרה.

יזכר כאן כי הקביעות העובדתיות עליהן רשאים אנו להתבסס הן העובדות כפי שנקבעו לצורך ההרשעה על-ידי בית-המשפט שדן באישום הפלילי.

(ראה [על"ע 6/70 פלוני נ. לשכת עורכי-הדין מחוז ירושלים, פ"ד כ"ה](#) (1) 673, לנדוי; וכן קלינג, אתיקה בעריכת-דין, הוצאה לאור של לשכת עורכי-הדין, בעמוד 514).

אבל שיקול הדעת אותו עלינו להפעיל במסגרת שיקולי הענישה בדין המשמעתי מאפשר היזקקות גם לנסיבות ההרשעה.

בנסיבות העניין, כפי שהן מתוארות בפסק-דינו של ביהמ"ש המחוזי, אין כדי לבסס וודאות לגבי מעשים של שליחת יד בכספי הלקוח: טענתו של הנאשם בדבר טעות נדחתה בעקר בשל העדרה של עדות הפקידה בדבר רישום מוטעה של כספים כהוצאות

במקום שכר טרחה; התנהלה בורות בין הנאשם לבין הלקוחות וכספים שולמו להם, והלקוחות עצמם ביטלו את התלונה.

מכל מקום המעשה כולו, הן מבחינת הסכום והן מבחינת השתלשלות העניינים, איננו עולה לדרגת החומרה המתגלה במעשי הגניבה והמרמה המתוארים במקרים אחרים כמו אלה של צ', ש', ב' או ז' הנ"ל.

21. אי אפשר מבלי להעיר כי אי נוחות ברורה מתעוררת עם השוואת מעשי עבירות חמורים אלה לאלה - שהרי זו נבלה וזו טרפה; שהרי עצם דירוגם כרוך במידת סלחנות בה "מועדף" מעשה האחד על חברו הרע ממנו. אלא שזהו הכרח בל יגונה כשאנו באים לקצוב את העונש.

לאחר שאמרנו דברנו זה, נראה לנו כי חומרתו של מעשה בו נגבה שכר טרחה נוסף על המוסכם בטענה שהאגרה גבוהה יותר, נופלת מחומרתו של מעשה הוצאת כספים במרמה מלקוח על-ידי הטעייתו בדבר מכירת מקרקעין שלעורך הדין אין זכות למכרם (צ'), או ממקרה של גניבת כספי פקדונות כמו בז' או בב'.

לו עמדה פרשית האגרה בבדידותה, לא היה בה לדעתי כדי לעמוד בשורה אחת עם המקרים החמורים בהם הוצאו עורכי דין מן הלשכה לצמיתות בשל מעילה בכספים.

לכן גם בהצטרפה אל הפרשיות האחרות, שבהן אין כל קשר למעילה בכספים, אין כוחה עומד לה לשאת עליה את מרכז הכובד המצדיק השעייה לצמיתות.

22. גם פרשת רווה מעוררת קושי לעניינו.

בניגוד למרבית הפסיקה המאפיינת הוצאת עורכי דין לצמיתות בשל מעילה בכספים, פסק-דין רווה בולט בכך שמדובר בהשעייה לצמיתות בגין מעשים שאינם דווקא מעילה בכספים.

בא-כוח הלשכה טען כי נסיבות עניינו אינן חמורות פחות מן הנסיבות ברווה, ומן הדין להתעכב על כך.

נזכיר שגם כאן אנחנו כבולים בקביעות העובדתיות של בית-המשפט, אך גם כאן שומה עלינו לבדוק את נסיבות ההרשעה.

בפרשת המשכנתא נדחתה גרסתו של הנאשם כאילו שימש סוכן תמים להעברת שטר זה לו'. ודוק: ביהמ"ש לא קבע כי הוא זה שזייף את שטר המשכנתא –

בעוד שברווה כל אחת משתי ההרשעות מבוססת על זיוף מסמך בידי עורך הדין: עריכת חוזה פיקטיבי למכירת דירה ללא ידיעת הלקוח, וזיוף תאריך לגבי צוואה.

עוד: ברווה מזכיר השופט מצא כי כל אחת משתי הפרשיות נשוא ההרשעות היה בה כדי להוביל למסקנה כי יש להרחיקו לצמיתות מן המקצוע, כי בכל אחת מהן הפר את חובת הנאמנות שאותה חב ללקוחותיו ואת חובתו המקצועית כלפי הציבור וכלפי חבריו למקצוע.

23. לדעתי, לא זה המצב בפרשיות נשוא ענייננו.

אף אחת מהן אין בה, כשלעצמה, הפרת חובת נאמנות ללקוח בדרגה הקשה המצדיקה מסקנה כי יש להרחיקו לצמיתות מן המקצוע. בפרשות הראשונה והשנייה אין הפרת חובת נאמנות ללקוחות, ובפרשיות השלישית והרביעית הנסיבות העובדתיות אינן חד משמעיות דיין כדי לקבוע שהפר את חובת הנאמנות ללקוחות בדרגת הפסול הגבוהה המצדיקה הרחקתו לצמיתות.

יתרה מזו: בעניין רווה היה מדובר "בעורך-דין שצבר קופה של שרצים במהלך שנות פעילותו, וכל ענישה, לרבות פלילית, לא הרתיעה אותו מלהמשיך בדרכו הנלווה" (כקביעת בית-הדין המשמעתי הארצי שם).

ההחלטה להשעותו לצמיתות מבוססת במידה רבה גם על כך שהעונשים המשמעתיים שהוטלו עליו בעבר לא הרתיעו אותו מלחזור ולבצע עבירות פליליות.

יוזכר כי רווה הורשע בשתי פרשיות אלה לאחר שנזקפו כבר לחובתו הרשעות פליליות ומשמעתיות קודמות. (עבירות לפי [סעיף 220 לפקודת מס הכנסה](#), והצגת מסמך מזויף לביהמ"ש שנחזה לייפוי-כוח מאת הלקוח).

רווה גם לא הסביר את מעשיו ולא הביע חרטה עליהם, והמשיך בדרכו גם לאחר ההרשעות הפליליות והמשמעטיות.

ראה לעניין זה דברי כב' השופט מצא:

"ענייננו, למרבה הצער, בעורך-דין שכבר נזקפו לחובתו הרשעות פליליות ומשמעתיות קודמות, ואשר הפעם נדרש לתת את הדין המשמעתי בעקבות הרשעתו בשתי פרשיות שונות, שבהן נמצא אשם בביצוע עבירות חמורות שיש עמן קלון. יצוין כי בעקבות הרשעתו בעבר, בעבירות לפי [220 לפקודת מס הכנסה](#), גזר עליו בית-הדין המשמעתי ששה חדשי השעייה בפועל ושנתיים השעייה על תנאי, ובשל הצגתו לבית-המשפט של מסמך מזויף שנחזה כייפוי-כוח מטעם לקוחו, נגזרו עליו ששה חדשי השעייה על-תנאי. בנסיבות קשות וחמורות אלו- משהוברר כי העונשים המשמעתיים שהוטלו עליו בעבר לא הרתיעו את המשיב מפני ביצוען של עבירות פליליות- התחייבה המסקנה כי המשיב חדל לצמיתות מלהיות כשיר וראוי להוסיף ולעסוק בעריכת-דין ואין לכן מנוס מפני הוצאתו מלשכת עורכי-הדין."

נראה לכן כי הוצאת עו"ד רווה משורות הלשכה מבוססת לא רק על חומרת מעשיו כשלעצמם, אלא על האבחנה הברורה שענישה איננה מועילה לגביו, וכי הוא חסר תקנה.

24. שונה המצב בענייניו של הנאשם כאן, שהפרשיות נשוא ההרשעות קרו בתקופה מסויימת אחת, בראשית דרכו כעורך-דין, ושהרשעתו בארבע אלה כהרשעה יחידה איננה עניין טכני מקרי בלבד, אלא מאפיינת התנהלות

מסויימת בתקופה מסויימת. אפשר להניח בזהירות, כי גם בהצטרפן יחדו, לא מתקיימת הוודאות שהתקיימה בעניין רווח ביחס לשאלת היותו חסר תקנה.

25. עוד ניתן להבחין, כי במקרים שחומרתם קשה יותר, לא הוצאו עורכי דין מן הלשכה.

כך למשל בעניין מ', שמכר דירות שלא היו רכוש; או אפילו במקרים בהם זייפו עורכי דין פסקי דין של בית-המשפט כלפי לקוחות כדי לכסות על מחדליהם -ראה עניין ר', ר', א", בן שלמה לעיל. לדעתי, פסולם המוסרי של מעשים כאלה חריף מן הפסול במעשיו של הנאשם כאן.

26. ייאמר שוב, כי התחושה אינה נוחה בהשוואת חומרת הפסול בין התנהגויות קשות ונלוזות של עורכי דין, ודירוגן זו ביחס לזו, לצורך קציבת העונש.

דבקות מוחלטת בהלכה המבקשת לשמור על טוהר המידות ושמירת המוסר, הייתה מחייבת החלטה גורפת של הוצאה לצמיתות ביחס כל עו"ד המורשע בעבירה פלילית שיש עמה קלון. הרי מעצם הרשעה כזו ניתן לומר כי קיים פגם חמור באישיותו ובערכיו של אדם, עד כי לא היינו רוצים שאדם כזה יכהן כעורך-דין. אלא שההלכה מאפשרת התחשבות בנסיבותיהן של העבירות, ואין מדובר במדע מדוייק.

27. העולה מכל האמור הוא כי נוכח סקירת מדיניות הענישה הנוהגת, אין לנו, כערכאת ערעור, עילה להתערב בקביעת בית-הדין המשמעתי הדוחה את בקשת הלשכה להרחיק את הנאשם לצמיתות. המעשים נשוא העבירות בהן הורשע הנאשם, חרף חומרתם, לאחר השוואתם למקרים האחרים, אינם בהכרח כאלה המחייבים את הפעלת הדרגה הגבוהה ביותר של הענישה ואת הוצאתו של הנאשם מן הלשכה לצמיתות, וההחלטה שלא להשעותו לצמיתות נופלת במתחם השיקולים האפשריים שמייצג בצורה סבירה את מדיניות הענישה.

28. כידוע ערכאת ערעור אינה צריכה להסתפק בבחינת שיקוליה של הערכאה שעליה מערערים, אם הם נכונים או נשקלו כולם או אינם מופרכים, אלא גם אם המשקל שניתן לשיקולים השונים הוא ראוי, ואם המשל שניתן לשיקולים הרלוונטים השונים חורג ממדיניות הענישה הראויה, מן הראוי שתתערב בהחלטתה של הערכאה הראשונה.

(ראה ברק, [על"ע 9/86,12/86, רגב, פ"ד מ \(4\) 456](#))

29. לפיכך ראוי עוד לשקול אם נתן כאן בית-הדין המשמעתי המחוזי משקל יתר לשיקולי הקולא, כטענת בא-כוח הלשכה, בהתחשב בחומרת העבירות, ומשקל פחות יתר על המידה לאינטרס הציבורי, בהחליטו שלא להוציא את הנאשם מן הלשכה ולהעמיד את עונשו על חמש שנות השעייה בלבד בניכוי חדשי ההשעייה הזמנית.

30. לטענת עו"ד ויצמן - נוכח הפסיקה, משקלן של הנסיבות האישיות – סיוע לאנשים וללקוחות בצרה אינן רלוונטיות בשקילת העונש, ויש פחות משקל לנסיבות אישיות ככל שהעבירה יותר חמורה והקלון יותר חמור, ויש להעדיף את האינטרס הציבורי.

כידוע, שיקולים לקולא במסגרת הענישה המשמעטית עשויים להיות שונים מאלה שבענישה המשמעטית, שכן מטרתן ותכליתן של הענישות היא שונה, אך גם בענישה המשמעטית יש מקום לשיקולים לקולא, ומשקלם של אלה משתנה לפי חומרת מעשי העבירה.

ראה [על"ע 6/86](#) מנדלבוים נ. פרקליט המדינה, מ"ב (1) 25.

בעניין פלוני [על"ע 1/88](#) מ"ב (4) 477, 479-480 מזכיר השופט מלץ כי בעבר סברו שנסיונות אישיות מקומן בהליך פלילי ואילו בהליך משמעתי נסיבות אישיות ומשפחתיות אינן יכולות להשפיע על המתקת הדין, אך בשנים האחרונות התמתנה הגישה ומקובל להתחשב בנסיבות אישיות קשות, אך במידה ובמשורה, והאינטרס הציבורי הוא עדיין השיקול החשוב והמכריע.

וראה דברי כב' השופט ת' אור, [בעל"ע 2758/97](#) פלוני נ. הועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין (תק-על 98 (2) 486):

"משקלן של נסיבות אישיות ומשפחתיות מועט לעניין העונש מקום שהתנהגותו של עורך-דין נגועה בקלון ויש בה כדי לחתור תחת רמתו ושמו הטוב של מקצוע עריכת הדין. מי אשר ממיט קלון על המקצוע, על בתי הדין המשמעתיים של אותו מקצוע להסיק את המסקנות המתבקשות לעניין המשך השתייכותו אליו. כך ישמרו על טוהר שמו של המקצוע, וכך יגנו על הציבור הרחב בפני מי שאינם זכאים על פי התנהגותם להשתייך אליו". (ראו לדוגמא: [על"ע 4/83 מאירוב נ. הועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין בתל-אביב, פ"ד ל"ט](#) (1) 75; [על"ע 1/64 מרגלית נ. היועץ המשפטי לממשלה פ"ד י"ח](#) (2) 601, 605).

31. בעניינו של הנאשם שלפנינו, בצד חומרתן של העבירות ועובדת הצטרפן זו אל זו, מתקיימים כמה שיקולים לקולא, שאינם רק נסיבות אישיות.

העבירות שבהן הורשע הינן אכן עבירות חמורות הפוגעות פגיעה ממשית בהתנהלות המתוקנת והמוסרית של עורך-דין כפי שחברה מתוקנת וערכית הייתה רוצה לראות.

אלא שהנסיבות עצמן, בכל אחת מן הפרשיות מספקות הקשר "מרכז", לעניין מידת הפגיעה באינטרס הציבורי, וברצון להגן על דמותו של מקצוע עריכת הדין: מן המעשים הפסולים עצמם עולות גם תכונות חיוביות של מסירות ודבקות במטרה, חרף אבדן הגבולות.

לא האינטרס האישי של הנאשם מכונן אותו, ולא תאוות בצע, ואין מעשיו נגועים, כמו לעיתים קרובות במקרים אחרים, בכוונת זדון ומרמה המכוונות לכסות על מחדלים תוך פגיעה בעניינו של הלקוח. להיפך: הוא מפגין אומץ, נחישות, חריצות, אכפתיות – תכונות רצויות בעליל, המתנייבות היטב עם עדויות האופי שנשמעו לטובתו. צודק בא-כוח הלשכה בטענה ש Over doing אין בו כדי להכשיר התנהגות פסולה ועבירות אתיות, וכי בדיוק אותה מסירות ולהיטות יתרה שהנאשם המתאפיין בהן הן שהיו לו לרועץ.

צודק גם הסניגור בטענה כי נקודת הגבול בין מותר ואסור בשאלת המסירות כלפי הלקוח היא מבחן קשה לכל עו"ד. אכן הדרך לצלוח אותו בכשרון הינה חלק מן המיומנות, המתפתחת עם השנים, והאתיקה האישית, הקשורה לטיב ואיכות אמות המידה הערכיות.

אין ספק כי בכל אחד מן המעשים נשוא האישומים, נחצו הגבולות על-ידי הנאשם, והוא הסגיר כושר שיפוט לקוי (לפחות בשלוש מתוך ארבע הפרשיות) בלהיטותו להשביע רצון אדוניו, תוך העדפתה הפסולה על המחוייבות הראויה של עורך-דין לערכי יסוד של הגינות וטוהר מידות.

32. טוען בא-כוח הלשכה כי השאלה היא ההשלכות שיש להרשעותיו של עורך הדין המורשע על יכולתו להמשיך ולעסוק בעריכת-דין, ולא דווקא העונש שיש להטיל עליו ספציפית.

כידוע "מטרתה העקרית של הוצאת עורך-דין משורות עורכי-הדין או השעייתו אינה עונשית בלבד אלא נועדה ליתן הגנה למקצוע עריכת הדין ושמירה על דמותו המוסרית והאנושית הנאותה."

בד"א 3/73 היועץ המשפטי לממשלה נ. יצחק קרפ, עו"ד, פד"ים א, 3.

שם גם צוטט השופט קרדוזו, מתוך פסק-דין Ross :

"Membership in the bar is a privilege burdened with conditions. A fair private and professional character is one of them. Compliance with that condition is essential at the moment of admission; but it is equally essential afterwards... whenever the condition is broken, the privilege is lost. To refuse admission to an unworthy applicant is not to punish him for past offences. The examination into character, like the examination into learning, is merely a test of fitness. To strike the unworthy lawyer from the roll is not to add the pains and penalties of crime. The examination into character is renewed; and the test of fitness is no longer satisfied. For this reasons courts have repeatedly said that disbarment is not punishment."

"העונש המשמעתי נועד לא רק למטרה הרתעתית אלא עקרו במסר כללי מטעמו של ציבור עורכי-הדין המוקיע התנהגות המפרה את החוק שנלווה לה קלון והעומד על קיומם של עקרונות מוסר וטוהר מידות בפעולתו."  
(על"ע 3467/00 הועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין נ. צלטנר נ"ו (2) 895, 900, פרוקציה)

33. המסקנה כי הגיעה השעה להפסיק חברות עורך-דין בלשכה לתקופה ממושכת או לצמיתות עשויה להתקבל הן כאשר הוגדשה הסאה על-ידי חריגה נמשכת, והן בגין הרשעה ספציפית בעבירה חמורה (ראה עניין מאירוב הנ"ל, השופט בייסקי).

34. לאור תכליתה של הענישה המשמעטית, ניתן לומר כי מכנה משותף נוסף במקרים בהם הוצאו עורכי דין לצמיתות, הוא המסקנה כי מן המעשים עולה כי מדובר בשור מועד, מי שאין לו תקנה או תקווה, מי שמהות מעשיו היא כזו שחומרם או הצטברותם הנמשכת מקימה ודאות כי אי התאמתו של הנאשם למקצוע היא כה ניכרת, עד כי אין מנוס מפני הוצאתו מן הלשכה.

ראה למשל ברק, בדעת מיעוט בפסק-דין ר' הנ"ל, בדברו על כך שעו"ד המזייף פסק-דין דינו הוצאה מן הלשכה:

"עברו מצביע על כך שהוא חסר את חוט השדרה המקצועי וכי הוא נעדר רמות מידה מינימליות של עורך-דין חייב בהן. עו"ד המסוגל לזייף פסקי דין של בתי המשפט, בין אם נעשה שימוש באותו פסק-דין כלפי רשויות השלטון ובין אם לאו מגלה פגם כה חמור באישיותו ובערכיו, עד שמקומו לא יכירנו בקהל עורכי-הדין."

35. [על"ע 6733/93](#) - אריה בן חרוץ נ' הועד המחוזי של לשכת עוה"ד, תק-על 94(2), 2049, עמ' 2051, מפי כב' השופטת שטרסברג-כהן:

"מדובר בעניינינו, לא במעידה מקרית, זמנית, וחד פעמית, אלא במסכת ממושכת של התנהגות פסולה ביותר, שעל אף העמדות לדין וענישה, לא פסקה. בין אם הדבר נבע משיבוש מערכת הנורמות והערכים אצל עורך הדין, ובין אם נבע הדבר ממצוקה, או מחוסר יכולת לעמוד בפיתוי, מעידה אותה התנהגות מתמשכת על כך, שלא ניתן לתת אמון באישיותו של עורך הדין, בשיקול דעתו, במידת הבנתו את מהות תפקידו כעורך-דין ואת המתחייב מכך, ובכושרו להבחין בין מותר לאסור. יש יסוד לחשש שאם יחזור עורך הדין לתפקד במקצוע לא ישתנו פני הדברים והוא לא יפעל אחרת ממה שפעל בעבר, ואין זה ראוי ליטול סיכונים על גבו של הציבור ושל שמו הטוב של מקצוע עריכת הדין."

36. השאלה היא אם בנסיבות עניינינו, השבת הנאשם הספציפי אל שורות עורכי-הדין, לאחר שעשה ויעשה מחוץ לשורות עורכי-הדין תקופה ארוכה דיה על מנת שלא יהא ספק כי הפנים את לקחו –מהווה פגיעה באינטרס הציבורי ונטילת סיכון על חשבון הציבור, ואם אכן אין מנוס מלקבוע כי הפסול בערכיו ובאישיותו מעיד עליו כי הוא חסר תקנה.

37. מדובר בהערכה ובשיקול דעת, הניתנים להסקה רק ממכלול העובדות והנסיבות. מתוך בחינת סוג המעשים בהם הורשע והקשרם, נראה כי אין מדובר בעורך-דין שמועל באימון שניתן בו, או פוגע בלקוחותיו או מועל בכספיהם או פועל מתוך תאוות בצע ומנצל את הכוח שנותן לו תפקיד עורך הדין לסיפוק צרכיו האישיים. ככל שניתן לשפוט מן המעשים עצמם והקשרם אין כאן ציניות, מרמה מכוונת, רדיפת בצע או כוונה רעה. המוטיבציה ביסוד מעשיו של הנאשם היא בדרך כלל נאמנות ומסירות יתר ללקוחות. אלה העבירו אותו על גבול המותר בפרשיות הראשונה והשנייה. הפרשיה השלישית היא אחרת, אך מבלי להקל בה ראש, כשלעצמה היא לא הייתה מצדיקה הוצאה מן הלשכה, ואיננה דומה בחומריתה לאף אחד מן המקרים שהובאו בפסיקה.



הפרשיה הרביעית, הקשה מכולן, נשארתי אניגמטית גם לאחר פסיקת בתי המשפט השלום והמחוזי, כשחלקו של הנאשם בעניין אינו מפוענח כליל, ויש משמעות גם לכך שלא נקבע פוזיטיבית כי נעשה על ידיו זיוף, וגם לכך שביהמ"ש בחר שלא להטיל עליו מאסר בפועל.

אם ניתן לומר כך, הפסול המוסרי במעשיו, נחות פחות מן הפסול המאפיין מקרי גניבה, מעילה, זיוף ושוחד המאפיינים מקרים אחרים ואנשים אחרים.

נשמעו לטובתו עדויות אופייניות דופן, וגם אם אין לייחס להן משקל מכריע, מותר וצריך להביאן בחשבון, לפחות לעניין הערכת השאלה אם הוא אכן חסר תקנה במידת התאמתו למקצוע. שנים רבות מאוד עברו מאז המעשים, שנעשו בתחילת דרכו, וכידוע גם חלוף הזמן מאז ביצוע העבירה ועד לגזירת העונש הינו שיקול שיש לתת לו משקל.

נשמעו עדויות כי הקים לאחר מכן משרד עצמאי מצליח ולא שב לסורו מאז, וברור כי אכן נענש כבר קשות על התנהלותו, ואף הביע הבנה וחרטה. הערכאה קמא, שבפניה נשמעו עדויות האופייניות, קבעה כי הוא מסוגל להפנים את חומרת מעשיו ולחזור ולשרת בעתיד את הציבור הרחב כעו"ד מן השורה.

בנסיבות אלה, לדעתי, אין מדובר במי שאין לו תקנה ושמעשיו מחייבים את המסקנה כי חדל לצמיתות מלהיות כשיר וראוי להוסיף לעסוק בעריכת-דין.

38. עם זאת, ולמרות כל האמור, נראה לי כי בית-הדין קמא אכן הפריז במשקלם של השיקולים לקולא על חשבון האינטרס הציבורי, והיה מקום להחמיר יותר בתקופת ההשעיה שנגזרה עליו. אמנם כידוע אין בית-המשפט שלערעור מתערב בשיקול דעתו של בית-המשפט שעליו מערערים במידת העונש שהושת על ידי בית-המשפט קמא, אלא כאשר העונש שהשית מופרש הוא בקולתו או בחומרתו באופן שחורג מכל מידה סבירה של עונש נהוג ומקובל.

כאן מדובר בארבע עבירות חמורות כל אחת כשלעצמה. גם אם אין באף אחת מהן, אף לא בהצטרפן יחדו, כדי להצדיק השעייה לצמיתות, עדיין יש בהן עדות קשה להתנהלות פסולה, ובלתי תקינה, שפגיעתה רעה, הן כלפי האינטרס הציבורי, הן כלפי אימון בתי המשפט והן כלפי דמותו הראויה של עורך-דין מבחינה מוסרית וערכית.

ענישה קלה מדי תחטיא את מטרת השיפוט המשמעתי. חומרת העבירות וריבויין מצדיקים לדעתי השעיית חברותו של הנאשם בלשכה לתקופה ממושכת יותר מזו שנגזרה עליו, במיוחד לאור מדיניות הענישה במקרים דומים.

נראה לי כי עונש של השעייה של חמש שנים הוא מופרז בקולתו ביחס למעשים נשוא ענייננו. עונש של חמש שנים נגזר על עורכי דין שחטאם פחות בחומרתו מן החומרה המצטברת בארבע הפרשיות של הנאשם שבפנינו:

כך למשל בעניין גולדשטיין (על"ע 2578/97 הנ"ל) שנגזרו עליו חמש שנים בגין עריכת חוזה פיקטיבי לשם השגת הלוואות ממשרד השיכון; כך בעניין ארדון פרידמן (על"ע 24/88) שנגזרו עליו חמש שנות השעייה לאחר שהציג

עצמו כנציג של חברה לא קיימת ופעל להטעיית קוני קרקע שלא טרחו לבדוק אותו באמצעות עו"ד אחר. שם לא הייתה הרשעה בפלילים בכלל, בעוד שבענייננו יש ארבע הרשעות פליליות, וחומרתי של פרשיית המשכנתא לבדה אינה נופלת לדעתי מחומרתי של פרשיית ארדון.

39. לפיכך, ולו דעתי תשמע, הייתי מעמידה את תקופת השעייתו של הנאשם למשך שמונה שנים, ולא חמש, כשמתקופה זו תנוכה תקופת ההשעייה הזמנית. (לגבי ההשעייה הזמנית הוולונטרית החלקית נוסף כאן כי זו תובא בחשבון רק ככל שהלשכה מוכנה להכיר בה ורק מיום שהלשכה מוכנה להכיר בה).

בנוסף הייתי משאירה על כנו את גזר הדין של בית-הדין קמא בדבר השעייה על תנאי לתקופה של 30 חודש על כל עבירה דומה למשך 3 שנים שתחל עם סיום תקופת ההשעייה בפועל. בתוצאה זו יתבטא כמקווה האיזון הראוי לדעתי בין האינטרסים הקשים המנוגדים שהתגלו במקרה זה, נוכח הנסיבות הספציפיות של המעשים שנעשו על-ידי הנאשם, טיבו של הפסול שנפל בהם, ושיקולי הקולא הראויים שלטובתו - לבין העברה ברורה של מסר המוקיע התנהגות עורך-דין המפרה את החוק שנלווה לה קלון.

אבה"ד עו"ד ליפא מאיר: אני מסכים

חבה"ד עו"ד דניאל רזומוב: אני מסכים.

בהתאם לסמכותנו ע"פ הוראות [סעיף 78\(א\) לחוק לשכת עורכי-הדין](#) הננו מורים על השעייתו הזמנית של הנאשם מלעסוק במקצוע של עריכת-דין וזאת עד להכרעה הסופית בערעור, אם יוגש. פרסום דבר ההשעייה הזמנית בציון שמו של הנאשם יעשה כאמור בהוראות [סעיף 69\(ג\) לחוק לשכת עורכי-הדין](#). מזכירות בית-הדין תמסור לנאשם עותק מפסד דין זה במסירה אישית או בדואר רשום עם אישור מסירה. ניתן היום, יום **2/1/2006**, בהעדר הצדדים.

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן

ליפא מאיר 54678313-133/03

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה